

Raport z monitoringu i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”

Spis treści

I . CEL PRZEPROWADZENIA EWALUACJI KOŃCOWEJ	2
II. METODOLOGIA BADANIA	2
III. WYNIKI EWALUACJI	3
III.1 Wdrażanie LSR	3
III.1.1 Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej.....	3
III.1.2 Działania promocyjne i kulturalne i szkoleniowe	6
III.2 Wskaźniki realizacji LSR.....	9
III.2.1 Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR	10
III.3 Projekty współpracy.....	17
III.4 Budżet LSR.....	21
IV. FUNKCJONOWANIE RLGD	21
IV.1 Pracownicy Biura RLGD.....	21
IV.2 Organy RLGD	27
IV.3 Szkolenia dla pracowników biura i organów	28
V. PODSUMOWANIE. WNIOSKI I REKOMENDACJE DO DOKUMENTU STRATEGICZNEGO NA NOWY OKRES PROGRAMOWANIA.	29

I. CEL PRZEPROWADZENIA EWALUACJI KOŃCOWEJ

Procesowi ewaluacji zostały przypisane obszary badań skorelowane z odpowiedzią na pytania takie jak:

Jaki jest stopień osiągnięcia celów głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?

W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości w tym związanej z produkcją rybacką?

W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?

Czy wprowadzono innowacyjne rozwiązania w nowozakładanych i rozwijanych firmach?

Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?

Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?

Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?

Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?

Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?

Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?

Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?

Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

II. METODOLOGIA BADANIA

Wymiar przedmiotowy - badanie dotyczyło funkcjonowania Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Dobiegniewskie” oraz wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanych w ramach Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020, osi priorytetowej 4 – Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa.

Wymiar czasowy - okres od podpisania umowy o warunkach i sposobie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność w dniu 20.05.2016 r. do momentu wykonania raportu.

Wymiar terytorialny - badanie ograniczono do obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”, co odpowiada terytorialnie obszarowi 7 gmin wchodzących w skład RLGD. Są to gminy: Dobiegniew, Drezdenko, Kłodawa, Skwierzyna, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie oraz Zwierzyn.

Wymiar podmiotowy - badanie obejmowało beneficjentów PO „Rybacko i Morze”, mieszkańców obszaru RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”, przedstawicieli samorządów, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych, przedstawicieli Departamentu Rolnictwa i Rybactwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, członków organów oraz pracowników biura Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Dobiegniewskie”.

III. WYNIKI EWALUACJI

III.1 Wdrażanie LSR

III.1.1 Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Podstawowym warunkiem do skutecznego zaangażowania społeczności lokalnej w realizację LSR jest skuteczna, a co ważniejsze obustronna komunikacja. Istotnym aspektem jest w tym przypadku plan komunikacji.

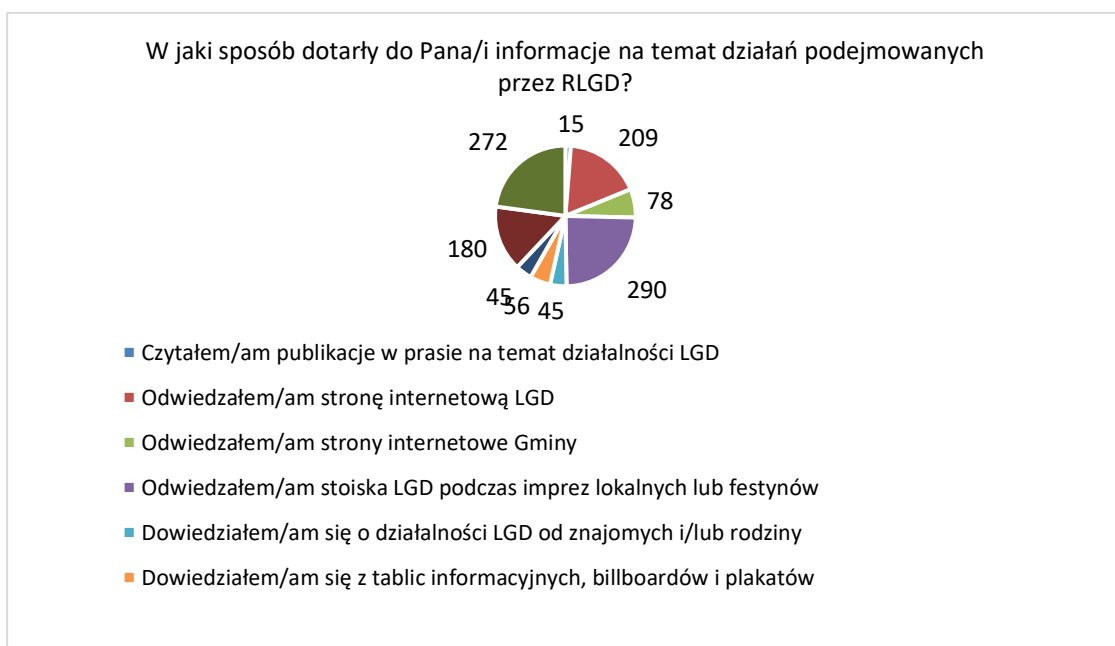
Na podstawie przeprowadzonych rozmów z mieszkańcami podczas otwartych spotkań (imprezy promocyjne organizowane przez RLGD), informacji zwrotnych od wnioskodawców i beneficjentów (szkolenia dla wnioskodawców i beneficjentów na terenie gmin wchodzących w skład RLGD) oraz kontakt telefoniczny i osobisty potencjalnych wnioskodawców w siedzibie, stwierdzono, iż zakładane rezultaty skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej oceniane są na wysokim poziomie. Potencjalni wnioskodawcy posiadają wiedzę na temat zakresu działania RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”, o możliwości uzyskania wsparcia w zakresie dofinansowania operacji. Świadczy o tym przede wszystkim liczba osób kontaktujących się przede wszystkim telefonicznie z biurem RLGD w sprawie uzyskania wsparcia finansowane na planowane przedsięwzięcia.

W wyniku monitoringu i ewaluacji we wstępnie planowanym planie komunikacji dokonano modyfikacji praktyk komunikacyjnych i ich udoskonalenia oraz wprowadzenia innych, które w ocenie RLGD były bardziej odpowiednie w drodze do celu. Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR wyniósł 147 355,98 zł.

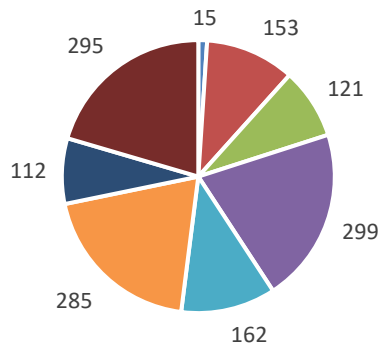
Plan komunikacji w latach 2016-2022 realizowany był w formie artykułów w prasie lokalnej, lokalnych mediach, artykuły na portalach społecznościowych i stronach internetowych, artykułach na portalach RLGD i UG, spotkań informacyjno-konsultacyjnych dla mieszkańców RLGD, drukowanych materiałów

informacyjno-promocyjnych. W 2023 roku zorganizowano konferencję podsumowującą. Planem komunikacji zostali objęci potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane. Celem realizacji planu komunikacji był wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością RLGD, pobudzenie społeczności lokalnej do włączenia się w realizację LSR.

Wyniki ankiety dotyczącej działań informacyjnych oraz wpływu realizacji LSR na lokalny rozwój przedstawiają poniżej wykresy. Ankieta została umieszczona na stronie RLGD oraz została rozpowszechniana podczas imprez promocyjnych. Najwięcej ankiet zwrotnych otrzymano podczas spotkań bezpośrednich.

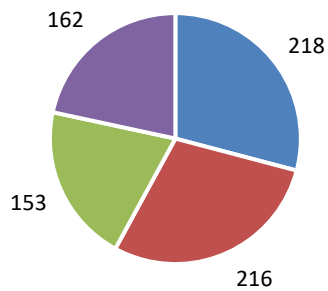

Które kanały komunikacji RLGD powinna wykorzystywać, żeby w najskuteczniejszy sposób dotrzeć do Pana/i z informacjami o swojej działalności?

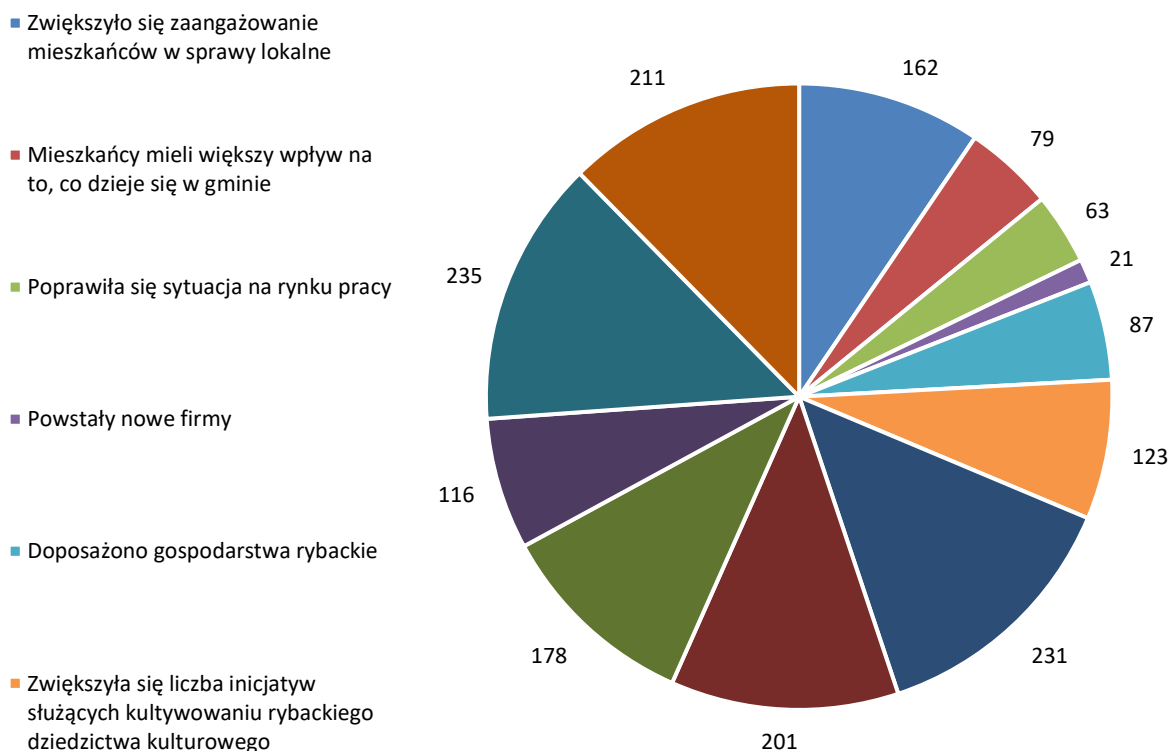
- Prasa lokalna
- Strona internetowa RLGD
- Strony internetowe Gminy
- Stoiska RLGD podczas imprez lokalnych lub festynów
- Tablice informacyjne, billboardy i plakaty
- Media społecznościowe (Facebook)
- Wydawane przez RLGD ulotki
- Spotkania informacyjno-konsultacyjne organizowane przez RLGD

Jakiego rodzaju informacje wg Pana/Pani, RLGD powinno przekazywać?

- Informacje dotyczące planowanych konkursów o przyznanie wsparcia
- Informacje dotyczące szczegółowych zasad ubiegania się o dofinansowanie
- Informacje dotyczące dobrych praktyk w realizacji projektów
- Informacje dotyczące imprez organizowanych na obszarze LGD

Czy w Pana/i gminie w ciągu ostatniego roku zaszły zmiany w wymienionych poniżej obszarach?

III.1.2 Działania promocyjne, kulturalne i szkoleniowe

Rybacka Lokalna Grupa Działania „Pojezierze Dobiegniewskie” zdecydowała o organizacji i finansowaniu kilku imprez o charakterze promocyjnym z postanowieniem, że głównym celem realizacji takich wydarzeń będzie promocja obszaru akwakultury, zachęcania do spożywania ryb słodkowodnych, nawiązania współpracy pomiędzy sektorem rybackim, samorządowym i przedsiębiorczością obszaru akwakultury, budowa i utrwalanie pozytywnego wizerunku RLGD w świadomości mieszkańców obszaru, oraz turystów i gości odwiedzających Pojezierze Dobiegniewskie.

Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia powyższych celów ma organizacja cyklicznej imprezy „Smaki Pojezierze – Regionalny Dzień Rybaka”. Ponadto w 2018 zrealizowano operację „Poznaj nasze pojezierze-cykl imprez plenerowych”. Tematyka imprez jest ściśle związana z wizją, misją i celami RLGD. W ramach wspomaganego nawiązania dialogu społecznego oraz działań mających na celu optymalne zrównoważone wykorzystanie potencjału obszaru RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” wydano publikacje:

- „Poznaj nasze pojezierze – publikacja przyrodniczo- historyczna wraz z klipem, promujące dziedzictwo kulturowe oraz przyrodnicze na obszarach rybackich i akwakultury”,

- „Ryby – samo zdrowie na naszych stołach” – badanie zasobów rybackich na terenie RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”: mapy batymetryczne, publikacja, pokaz kulinarny”,

- „*Propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego poprzez prezentację działań realizowanych na terenie RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” w ramach PO Rybactwo i Morze w latach 2016-2022*”.

W 2020 roku zrealizowano operację własną RLGD „*Konferencja – gospodarowanie zasobami rybactwa (woda)*”. W ramach konferencji uczestników zapoznano z *Ustawą Prawo wodne* (podstawy i zakres dotyczący gospodarki rybackiej - prawa i obowiązki), przedstawiono rozwiązania techniczne i korzystanie z wód niezbędne dla funkcjonowania gospodarki rybackiej - ograniczenia i zalecane rozwiązanie w związku z wymogami środowiskowymi, wskazano zasady gospodarowania wodami w świetle postępujących zmian w stosunkach wodnych, w tym w kontekście problemu z suszą, przedstawiono nowoczesne technologie w gospodarce rybackiej z punktu widzenia ichtiologii i dziedziny rybołówstwa.

W celu podniesienia kompetencji oraz wiedzy lokalnych rybaków oraz funkcjonariuszy publicznych w ramach operacji własnych RLGD zorganizowano i przeprowadzono dwa szkolenia:

- „*Szkolenie podnoszące kwalifikacje zawodowe osób z sektora rybackiego z obszaru RLGD Pojezierze Dobiegniewskie*”, którego celem było poszerzenie wiedzy z zakresu produkcji ryb w zakresie bioremediacji mikrobiologicznej zbiorników wodnych, technologii rozrodu sandacza w warunkach kontrolowanych, hodowli sandacza jesiotra oraz węgorza,

- „Szkolenie funkcjonariuszy publicznych w zakresie zwalczania kłusownictwa rybackiego i ochrony przyrody na obszarze RLGD "Pojezierze Dobiegniewskie", którego celem było zwiększenie wiedzy funkcjonariuszy publicznych zwalczających kłusownictwo na obszarze Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Dobiegniewskie” poprzez uczestnictwo w szkoleniu w zakresie zwalczania kłusownictwa rybackiego i ochrony przyrody.

III.2 Wskaźniki realizacji LSR.

Główne założenia Lokalnej Strategii Rozwoju

W ramach LSR skonstruowano trzy cele ogólne i jedenastkę celów szczegółowych. Obszary te zostały wskazane na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej oraz wniosków płynących z analizy SWOT oraz zastosowania metod partycypacyjnych. Cele ogólne *Zrównoważone wykorzystanie zasobów obszaru RLGD na rzecz rozwoju gospodarczego, Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej mieszkańców pojezierza dobiegniewskiego oraz Rozwój turystyki bazującej na zasobach przyrodniczych i kulturowych regionu odpowiedział na zidentyfikowane problemy* zostały zrealizowane poprzez osiągnięcie wskaźników przypisanych do każdego z nich.

W trakcie realizacji LSR oraz w związku z bieżącym monitoringiem realizacji wskaźników, w tym zainteresowaniem potencjalnych wykonawców obszarami tematycznym do zrealizowania

w ramach podjętych operacji zakładane wskaźniki były na bieżąco modulowane pod względem jakościowym oraz liczbowym.

III.2.1 Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Wskaźniki produktu

Analiza postępu rzeczowo-finansowego pozwala ocenić efekty wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacja jest możliwa dzięki danym dotyczącym osiągniętych wartości wskaźników produktu, które zostały przypisane do poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia LSR. Umiejętny dobór wskaźników zwiększa możliwość dobrej orientacji w realizowaniu celów szczegółowych. Poniższa tabela prezentuje jak RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” poradziło sobie z realizacją rzeczową Lokalnej Strategii Rozwoju. Ostateczna analiza zakładanych wskaźników wskazuje na ich realizację w 100%.

Wskaźniki uzyskane zostały poprzez realizację określonych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez beneficjentów w ramach prowadzonej operacji.

Analizy poziomu osiągniętych wskaźników dokonano na podstawie przeprowadzonej analizy ankiety dla beneficjentów oraz prowadzonej na bieżąco weryfikacji ankiet z danymi pozyskanymi z Urzędu Marszałkowskiego. Na podstawie dokonanych działań sporządzono tabelę.

Tabela 1 Wyniki ewaluacji w zakresie poziomu realizacji wskaźników produktu w % oraz liczbowo.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika produktu	Liczba do zrealizowania do końca programowania	Osiągnięta liczba na podstawie podpisanych umów i złożonych wniosków	Poziom osiągnięty na podstawie podpisanych umów i złożonych wniosków w %
1.1.1	Budowa małej infrastruktury na terenie gospodarstw rybackich	Liczba gospodarstw rybackich wyposażonych w elementy małej infrastruktury	1	1	100,00%
1.1.2	Podejmowanie lub rozwój działalności w zakresie tworzenia i rozwijania łańcucha dostaw produktów wraz z poprawą systemu sprzedaży bezpośredniej produktów rybactwa, w tym tworzenie nowych miejsc pracy lub utrzymanie już istniejących miejsc pracy	Liczba zakupionych maszyn, urządzeń i pojazdów	18	18	100,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	6	6	100,00%

1.2.1	Inwestycje związane z podejmowaniem lub rozwojem działalności gospodarczej poza sektorem rybackim o charakterze innowacyjnym wraz z tworzeniem nowych miejsc pracy lub utrzymaniem już istniejących miejsc pracy	Liczba przedsiębiorstw, w których wprowadzono innowacyjne rozwiązania	6	6	100,00%
		Liczba przedsiębiorstw świadczących innowacyjne usługi na rzecz lokalnej społeczności	3	3	100,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	9	9	100,00%
1.2.2	Rozwój usług na rzecz lokalnej społeczności, w tym zakup sprzętu niezbędnego do rozpoczęcia lub rozwoju działalności gospodarczej	Liczba zakupionych maszyn, urządzeń i pojazdów	6	6	100,00%
1.2.3	Budowa, rozbudowa lub remont baz noclegowych i gastronomicznych, w tym utworzenie nowych miejsc pracy lub utrzymanie już istniejących miejsc pracy	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub remontowanych baz noclegowych i gastronomicznych	5	5	100,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	5	5	100,00%

1.2.4	Wyposażenie lub doposażenie w sprzęt/małą infrastrukturę baz noclegowych i/lub gastronomicznych i/lub sportowo-rekreacyjnych	Liczba wyposażonych lub doposażonych w sprzęt/małą infrastrukturę baz noclegowych i/lub gastronomicznych i/lub sportowo-rekreacyjnych	2	2	100,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	2	2	100,00%
1.2.5	Rozbudowa i/lub doposażenie firm wspierających zdrowie mieszkańców obszaru akwakultury, w tym osób niepełnosprawnych	Liczba rozbudowanych i/lub doposażonych firm	2	1	50,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	2	1	50,00%
1.3.1	Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe, w tym wspieranie działań ułatwiających kształcenie się osób z sektora rybackiego	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń	30	30	100,00%
1.3.2	Aktywizacja społeczności poprzez udział w konkursach, zawodach lokalnych, spotkaniach pozwalających na wymianę doświadczeń.	Liczba przeprowadzonych konkursów, zawodów i spotkań	23	23	100,00%
1.3.3	Organizacja warsztatów mających na celu wymianę doświadczeń w zakresie produkcji rybackiej dla przedstawicieli sektora rybackiego, okołorybackiego, przedstawicieli samorządów oraz członków RLGD	Liczba godzin warsztatów	28	28	100,00%
1.4.2	Budowa, przebudowa lub remont obiektów wraz z ich wyposażeniem, w których jest lub ma być prowadzona działalność gospodarcza poza sektorem rybackim, w tym tworzenie nowych miejsc pracy lub utrzymanie już istniejących miejsc pracy.	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów, w których ma być lub jest prowadzona działalność gospodarcza	1	1	100,00%
		Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	1	1	100,00%
1.5.1	Pozainwestycyjne działania prowadzące do lepszego gospodarowania zasobami wodnymi	Liczba zorganizowanych konferencji lub warsztatów	1	1	100,00%

2.1.1	Cykl szkoleń mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, w tym osób z sektora rybackiego do wykorzystania funduszy UE dla celów podejmowania i rozwoju dotychczasowej działalności	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń	34	34	100,00%
2.1	Tworzenie nowych miejsc pracy lub utrzymanie miejsc pracy poprzez podejmowanie działalności gospodarczej lub rozwój już istniejącej działalności.	Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie oraz utrzymanych miejsc pracy	21	21	100,00%
2.1	Działania utrwalające pozycję rybactwa w społecznościach lokalnych, w tym organizacja imprez integrujących środowiska rybackie ze społecznościami lokalnymi, organizacja „dni otwartych” w wiodących gospodarstwach i instytucjach związanych z rybactwem dla popularyzacji akwakultury Pojezierza Dobiegniewskiego, wdrażanie projektów edukacyjnych wykorzystujących zasoby sektora rybackiego	Liczba zorganizowanych imprez	15	15	100,00%
		Liczba wdrożonych projektów edukacyjnych	2	2	100,00%
2.2.2	Działania wpływające na wspieranie dialogu społecznego i aktywowaniu lokalnych społeczności w zakresie promocji zasobów rybołówstwa oraz gospodarowaniu tymi zasobami	Liczba wydanych publikacji/analiz	1	1	100,00%
2.3.1	Budowa, remont lub doposażenie obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, edukacyjne, sportowo-rekreacyjne	Liczba wybudowanych, wyremontowanych lub doposażonych obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, edukacyjne, sportowo-rekreacyjne	9	9	100,00%

		Liczba wybudowanych, wyremontowanych lub doposażonych obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, edukacyjne, sportowo-rekreacyjne wraz z ich dostosowaniem do osób niepełnosprawnych	1	1	100,00%
2.3.2	Doposażenie organizacji pozarządowych w sprzęt na realizację przez te organizacje projektów ważnych dla społeczności lokalnych.	Liczba zakupionego sprzętu	4	4	100,00%
2.3.3	Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez koła zainteresowań, świetlice, inne podmioty zajmujące się organizacją czasu wolnego mieszkańców, pielęgnowaniem dziedzictwa kulturalnego, edukacją.	Liczba godzin przeprowadzonych spotkań	4	4	100,00%
3.1.1	Organizacja obozów edukacyjnych i wszelkich akcji proekologicznych dla dzieci i młodzieży związanych z promowaniem rybactwa i wędkarstwa.	Liczba zorganizowanych obozów lub akcji proekologicznych	2	2	100,00%
3.1.2	Działania pozainwestycyjne w celu zachowania atrakcyjności turystycznej linii brzegowej jezior lub rzek.	Liczba przeprowadzonych akcji proekologicznych	1	1	100,00%
3.1.3	Przywrócenie lub zabezpieczenie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa lub odtworzenie stanu pierwotnego środowiska zniszczonego w wyniku klęski żywiołowej lub szkód wyrządzonych działalnością gatunków chronionych zwierząt, w tym rekultywacja jezior.	Liczba zrehabilitowanych jezior	1	1	100,00%
3.1.4	Odtwarzanie i remont zbiorników małej retencji	Liczba zmodernizowanych zbiorników małej retencji	4	4	100,00%

3.1.5	Modernizacja źródeł zasilania energii z wykorzystaniem ekologicznych źródeł energii.	Liczba obiektów wykorzystujących ekologiczne źródła zasilania	4	4	100,00%
3.2.1	Działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu	Zakup sprzętu, maszyn, urządzeń i pojazdów	8	8	100,00%
		Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu przeciwdziałania kłusownictwu oraz ochrony przyrody	1	1	100,00%
3.2.2	Budowa, rozbudowa, modernizacja plaży, stanic wodnych, pomostów, punktów wodowania jednostek pływających	Liczba zbudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów	3	3	100,00%
3.2.3	Wyznaczanie, odtwarzanie, budowa, rozbudowa lub oznakowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych) wraz z towarzyszącą im infrastrukturą turystyczną.	Liczba kilometrów wyznaczonych, odtworzonych, zbudowanych, rozbudowanych lub oznakowanych szlaków turystycznych	138,3	138,3	100,00%
3.2.5	Opracowanie wydawnictw przyrodniczych, przewodników, ulotek, stron internetowych lub map po regionie uwzględniających miejsca i obiekty promujące dziedzictwo kulturowe na obszarach rybackich i akwakultury	Liczba wydanych publikacji, ulotek, założonych stron internetowych lub map	8	8	100,00%
3.2.6	Tworzenie miejsc promujących rybactwo, wędkarstwo oraz rybackie dziedzictwo kulturowe	Liczba miejsc promujących rybactwo, wędkarstwo oraz rybackie dziedzictwo kulturowe	2	2	100,00%
3.3.1	Inwestycje związane z dostosowaniem obiektów turystycznych do osób niepełnosprawnych	Liczba obiektów turystycznych dostosowanych do osób niepełnosprawnych	4	4	100,00%

Wszystkie operacje komercyjne zostały dofinansowane maksymalnie do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji. Intensywność wsparcia w przypadku operacji niekomercyjnych, realizowanych w większości przez lokalne samorządy, jednostki im podległe lub organizacje pozarządowe z uwagi na spełnienie przede wszystkim warunku zbiorowego beneficjenta oraz ogólnej dostępności wyniosła do 85% kosztów kwalifikowalnych operacji. W ramach zrealizowanych operacji wdrożono innowacyjne rozwiązania w zakresie technologicznym, produkcyjnym, wprowadzono nowe usługi. Istotną cechą obejmującą wszystkie zrealizowane operacje jest ich komplementarność ze strategiami rozwoju obszaru ale także względem siebie. Powstała dzięki dofinansowaniu w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze infrastruktura turystyczna stanowi bazę do organizacji projektów miękkich, takich jak: imprezy, szkolenia, akcje proekologiczne, zawody wędkarskie, konferencje. Dzięki zakupionemu sprzętowi oraz rozbudowaniu firm, przedsiębiorcy świadczą swoje usługi mieszkańcom oraz przybyłym turystom.

Harmonogram ogłaszanych konkursów

Zgodnie z założeniami harmonogramu naborów w latach 2017-2023 odbyło się jedenaście naborów wniosków, w tym 4 nabory na działanie „*Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*”, 10 naborów na działanie „*Wspieranie zróżnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich*”, 7 naborów na działanie „*Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu*”, 10 naborów na działanie „*Propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*” oraz 4 nabory na działanie „*Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym oraz zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską*”.

Konkursy przeprowadzono w roku 2017 w I połowie i II połowie roku, w 2018 w II połowie roku, w 2019 w II połowie roku, w 2020 w I połowie i II połowie roku, w 2021 roku I połowie i II połowie, w 2022 roku I połowie i II połowie roku oraz w I połowie 2023 r.

Liczba naborów uzależniona była od poziomu realizacji wskaźników oraz od wydatkowanych kwot na wdrażanie operacji w ramach LSR.

Wszystkie złożone wnioski zostały ocenione przez Radę RLGD a następnie wraz z dokumentacją dotycząca oceny przekazane do Urzędu Marszałkowskiego. Poniższa tabela pokazuje, jak przedstawiają się kwestie dotyczące rozdysponowywania i wypłaty środków z budżetu LSR.

Tabela 2 Kwoty dofinansowania operacji w ramach naborów w latach 2017-2023

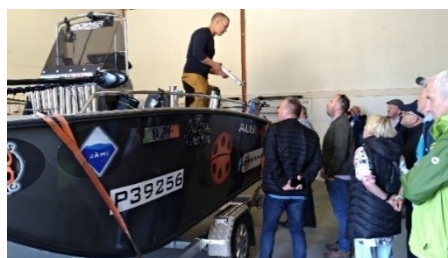
Zał. nr 2	cel1	cel 2	cel 3	cel 4	cel 5	Razem w danym naborze
I nabór 2017	136 021,00	624 890,00	291 337,00	814 101,00	0,00	1 866 349,00
II nabór 2017	0,00	791 870,58	278 947,00	1 094 446,00	0,00	2 165 263,58
III nabór 2018	293 450,00	1 430 126,00	160 791,00	448 981,00	305 044,76	2 638 392,76
IV nabór 2019	154 082,00	36 462,00	134 257,00	787 188,00	28 841,00	1 140 830,00
V nabór 2020	0,00	362 880,00	0,00	0,00	33 152,00	396 032,00
VI nabór 2020	0,00	280 312,00	0,00	57 140,00	0,00	337 452,00
VII nabór 2021	0,00	75 000,00	26 052,00	43 167,00	0,00	144 219,00
VIII nabór 2021	249 952,00	822 687,00	62 000,00	623 745,00	0,00	1 758 384,00
IX nabór 2022	0,00	0,00	0,00	50 000,00	49 986,00	99 986,00
X nabór 2022	0,00	148 077,00	0,00	70 415,00	0,00	218 492,00
XI nabór 2023	0,00	103 782,65	100 000,00	50 001,47	0,00	253 784,12
Razem	833 505,00	4 676 087,23	1 053 384,00	4 039 184,47	417 023,76	11 019 184,46

III.3 Projekty współpracy

W ramach realizacji LSR zrealizowano dwa projekty współpracy krajowej oraz pięć projektów współpracy zagranicznej:

➤ 2018 rok:

- *Wsparcie aktywności i kompetencji mieszkańców śródlądowych obszarów RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” (Finlandia),*

- *Wsparcie aktywności i kompetencji mieszkańców śródlądowych obszarów RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” poprzez udział w wyjeździe studyjnym w ramach współpracy do ARGE Fisch im Landkreis Tirschenreuth (Niemcy),*

➤ 2019 rok:

- *Wsparcie aktywności i kompetencji mieszkańców śródlądowych obszarów RLGD "Pojezierze Dobiegniewskie" poprzez udział w wyjeździe studyjnym w ramach współpracy do Regional Development Company of Parnonas (Grecja),*

- Wsparcie na rzecz współpracy międzyregionalnej i między narodowej poprzez organizację imprezy promocyjnej oraz wyjazdu studyjnego mającego na celu w szczególności różnicowanie działalności, wykorzystanie atutów środowiska oraz popularyzację spożycia ryb słodkowodnych (Litwa, Pojezierze Suwalsko - Augustowskie),

➤ 2021 rok:

- *Wsparcie aktywności i kompetencji mieszkańców śródlądowych obszarów RLGD "Pojezierze Dobiegniewskie" poprzez udział w wyjeździe studyjnym w ramach współpracy międzynarodowej do Regional Development Agency Posavje, Fisheries Local Action Group Posavje (Słowenia),*

- *Wsparcie na rzecz współpracy międzyregionalnej poprzez organizację wyjazdu studyjnego mającego na celu w szczególności ukierunkowanie hodowli w systemie RAS, różnicowanie działalności, wykorzystania atutów środowiska oraz popularyzację spożycia ryb słodkowodnych (Małopolska),*

➤ 2022 rok:

- *Wsparcie na rzecz współpracy międzyregionalnej poprzez organizację wyjazdu studyjnego mającego na celu w szczególności: ukierunkowanie hodowli w systemie RAS, różnicowanie działalności, wykorzystanie atutów środowiska oraz popularyzację spożycia ryb słodkowodnych" (Kaszuby).*

Celem wyjazdów w ramach projektów współpracy było nawiązanie współpracy i wymiana doświadczeń, oraz zapoznanie się ze strukturą grup rybackich, ich działalnością, specyfiką, sposobami promocji obszaru zwłaszcza w kontekście adaptacji kluczowych rozwiązań na naszym terenie, a także prężnie działających podmiotów gospodarczych, w tym zwiedzanie lokalnych gospodarstw, farm rybackich z uwzględnieniem zastosowania rozwiązań technologicznych oraz sposobów promowania produktów rybactwa i spożywania ryb.

III.4 Budżet LSR

Analizy faktycznej wysokości wsparcia finansowego w ramach LSR dokonano na podstawie dokumentów własnych RLGD (wnioski o płatność, informacja dotycząca rozliczenia działania „Koszty bieżące i aktywizacja” oraz operacje współpracy) oraz informacji pozyskanej z Urzędu Marszałkowskiego (kwoty wsparcia na operacje realizowane w ramach LSR).

Tabela 3 Budżet LSR

Rok	Wsparcie finansowe PO RYBY			
	Wdrażanie operacji w ramach LSR w PLN	Wdrażanie projektów współpracy w PLN	Koszty bieżące i aktywizacja w PLN	Razem EFSI
2016	0,00	0,00	107 844,78	107 844,78
2017	185 851,00	0,00	169 597,31	355 448,31
2018	3 925 707,34	198 227,16	219 488,75	4 343 423,25
2019	2 632 439,00	199 128,00	270 000,00	3 101 567,00
2020	1 462 870,00	0,00	270 107,00	1 732 977,00
2021	481 671,00	202 231,00	269 211,71	953 113,71
2022	2 006 447,00	61 750,00	382 472,00	2 450 669,00
2023	324 199,12	6 583,84	351 399,00	682 181,96
Razem 2016-2023	11 019 184,46	667 920,00	2 040 120,55	13 727 225,01

W ramach kosztów bieżących i aktywizacji zostały poniesione koszty obejmujące koszty operacyjne, koszty zatrudnienia, koszty szkoleń, koszty związane z komunikacją zewnętrzną, koszty finansowe, animowanie LSR. Realizacja zadania przebiega zgodnie z planowanymi założeniami w LSR.

IV. FUNKCJONOWANIE RLGD

IV.1 Pracownicy Biura RLGD

W biurze RLGD zatrudnionych jest 2 pracowników na podstawie umów o pracę oraz osoba świadcząca usługę księgowo kadrową w ramach umowy cywilno - prawnej. Struktura organizacyjna biura jest

zgodna z zaplanowaną i zatwierdzoną w LSR. W strategii również zostały określone szczegółowe wymogi wobec kandydatów na stanowiska pracy w biurze LGR oraz procedura rekrutacji pracowników. Z analizy kadr wynika, że wszystkie osoby zostały zatrudnione zgodnie z procedurą postępowania określoną w strategii oraz wszystkie zatrudnione osoby spełniają wymogi konieczne dla pracowników biura. W trakcie badanego okresu w biurze zmieniła się obsada dwóch stanowisk (kierownika biura i specjalisty ds. wdrażania LSR). Zmiany były wynikiem decyzji pracowników. Zasady pracy biura zostały określone w wewnętrznym dokumencie RLGD „Regulaminie pracy biura”. Funkcjonowanie biura oceniane jest okresowo dwa razy w roku poprzez Zarząd RLGD. Na ocenę mogą mieć wpływ także uwagi wnoszone poprzez członków pozostałych organów oraz innych członków zwyczajnych RLGD. Ocena pracy pracowników w zakresie sposobu przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa prowadzona jest na podstawie przeprowadzonych ankiet dotyczących oceny świadczonego doradztwa. Ponadto zbierane są bezpośrednie opinie i wnioski beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinia członków stowarzyszenia.

Doradztwo prowadzone jest przez cały czas, choć szczególnym zainteresowaniem cieszy się przed naborami. Daje się zaobserwować wzrost doradztwa telefonicznego w 2020 roku, co miało oczywiście związek z pandemią Covid-19. Mimo tego doradztwo w biurze świadczone było także w jej trakcie, przy zachowaniu reżimu sanitarnego. Ocena pracy biura dokonywana jest także na bieżąco przez Zarząd RLGD oraz podczas oceny rocznej pracy biura.

Skuteczność prowadzonego doradztwa

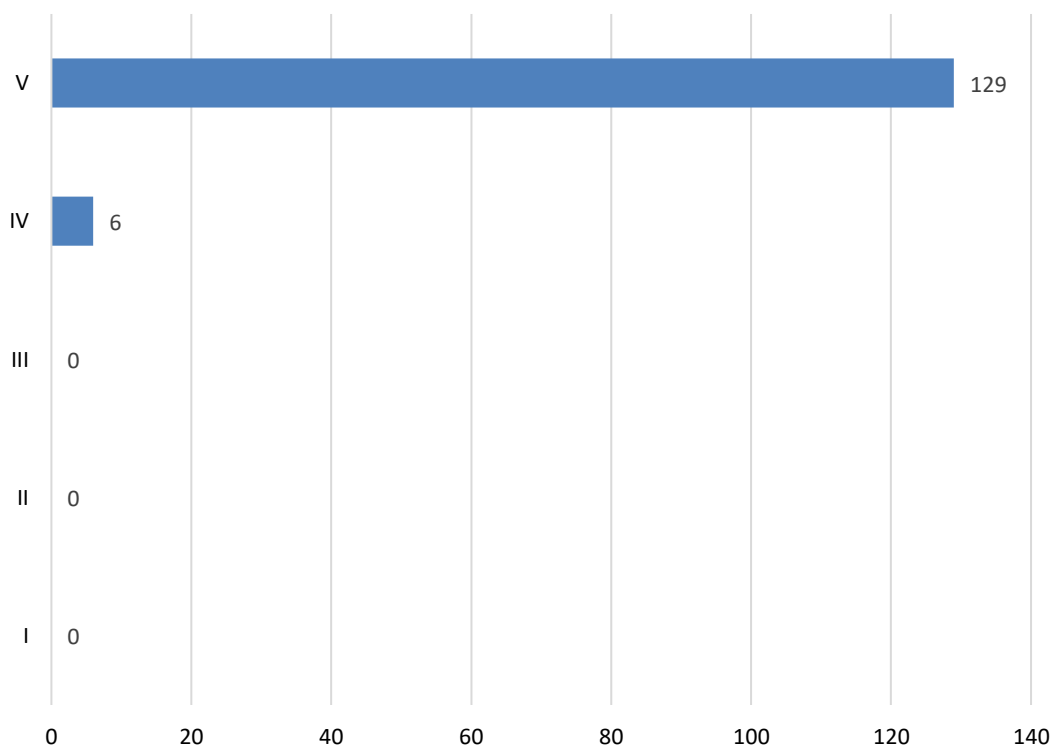
W opinii pracowników zdecydowanie najlepiej sprawdza się doradztwo świadczone w biurze. Wnioskodawcy korzystający z tego rozwiązania składają wnioski przemyślane, kompletne i dopracowane. Dodatkowo istotnym aspektem jest to, że planowane operacje realizują wskazane w LSR i w ogłoszeniu o naborze wniosków wskaźniki. Można więc stwierdzić, że konsultowanie wniosków przynosi obustronną korzyść.

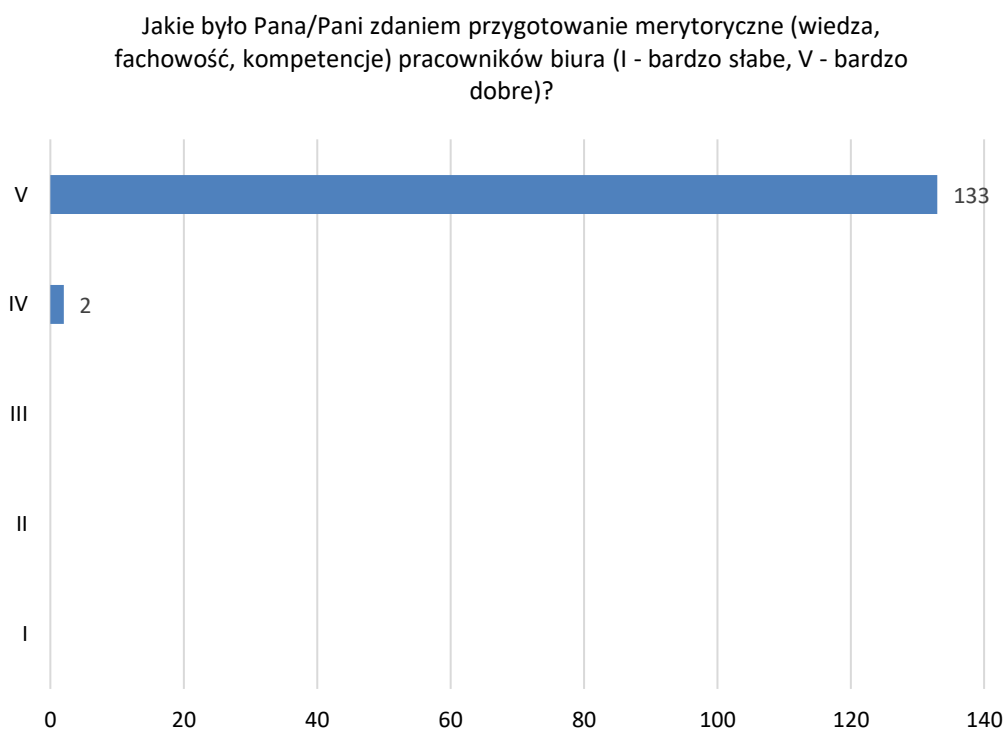
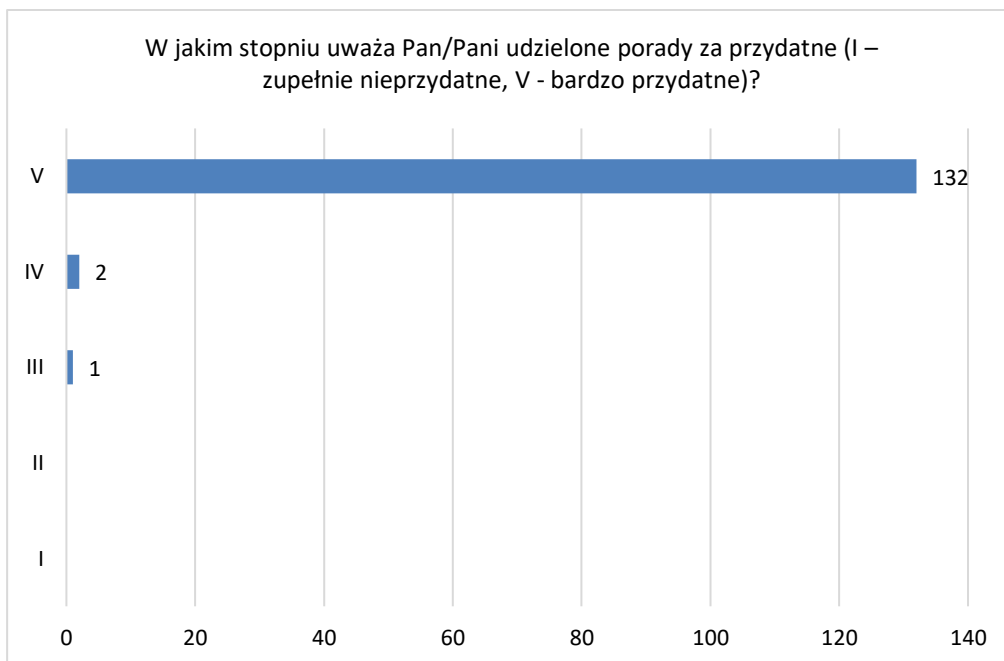

Na potrzeby raportu postanowiono sprawdzić opinie beneficjentów na temat doradztwa. Największa grupa ankietowanych skorzystała ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania do projektu. Mniej wskazań posiadał etap przygotowywania wniosku o przyznanie pomocy. Kilku respondentów wskazało etap realizacji wniosku, a pojedyncze osoby etap rozliczania projektu i weryfikacji/poprawek do wniosku o przyznanie pomocy.

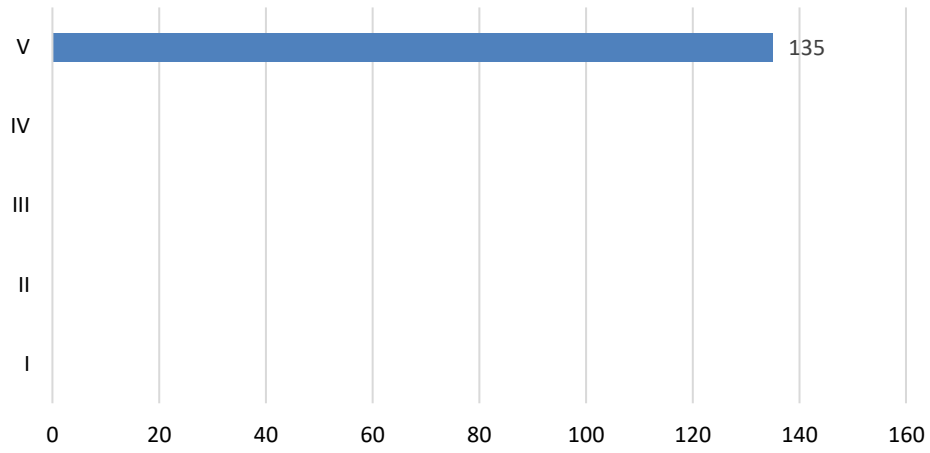
Oceny pracy biura w zakresie świadczonego doradztwa dokonano na podstawie przeprowadzonej ankiety anonimowej „Ankieta monitorująca efektywność świadczonego doradztwa”. Pozyskano 135 ankiet. W ramach kryteriów zawartych w przedmiotowej ankiecie pracownicy zostali ocenieni na poziomie „wysokim” lub „bardzo wysokim”.

Na ile zakres udzielonych porad spełnił Pana/Pani oczekiwania (I - zupełnie nie spełnił, V - całkowicie spełnił)?

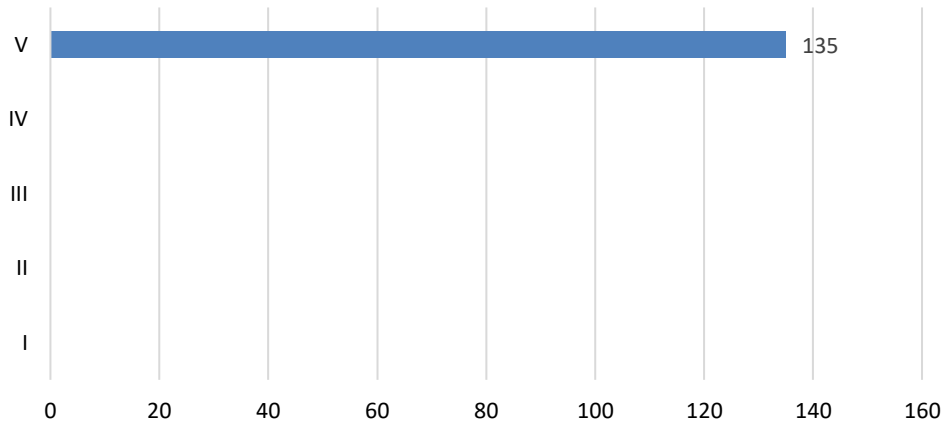

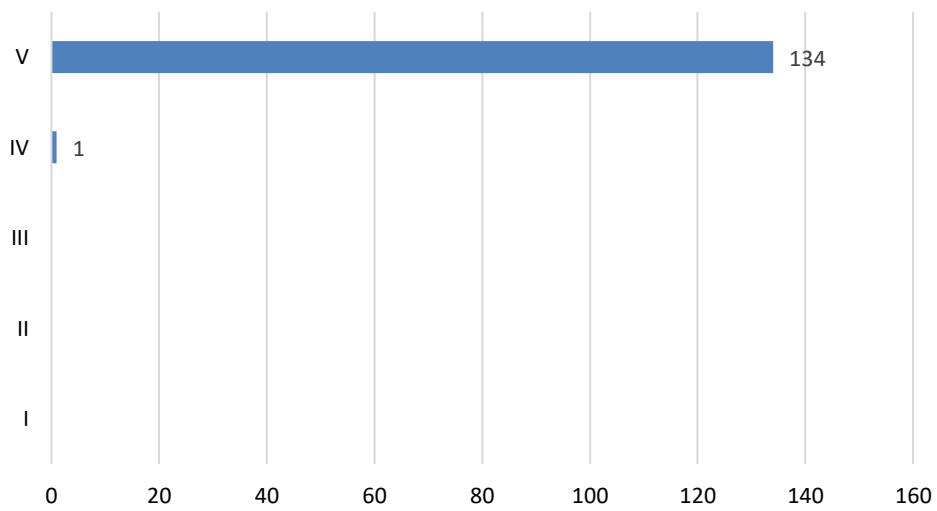
Jak ocenia Pan/Pani kontakt z pracownikami biura? (gdzie I - bardzo zły, V - bardzo dobry)?

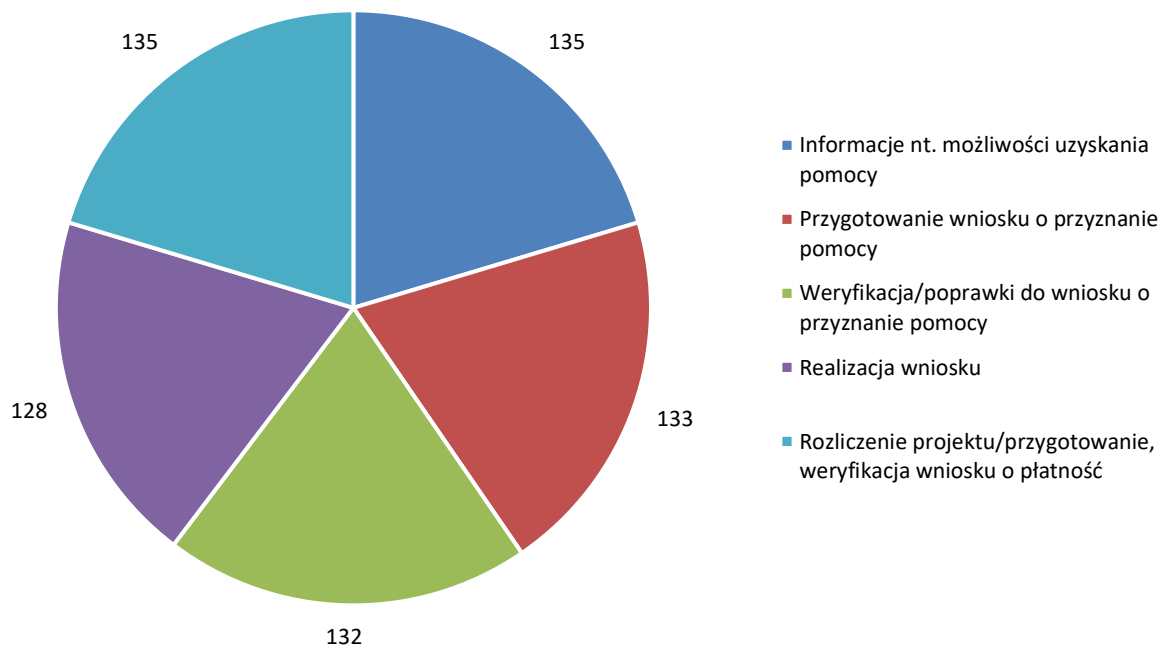
Kultura osobista

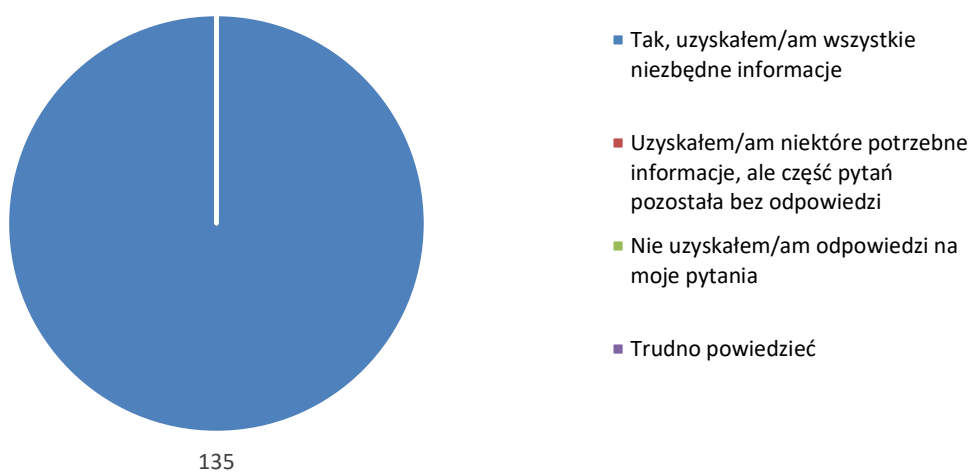
Jaka jest Pana/Pani ogólna ocena udzielonego doradztwa ?

Na którym etapie przygotowania i/lub realizacji projektu korzystał/a Pan/Pani z usługi doradztwa?

Czy pytania, z którym zgłosił się Pan/i do pracowników biura zostały rozstrzygnięte?

IV.2 Organy RLGD

Walne Zebranie Członków

W trakcie badanego okresu od 20.05.2016 r. do dnia 14.12.2023 r. odbyło się 8 posiedzeń na których podjęto 96 uchwał. Członkowie Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Dobiegniewskie” z różną aktywnością uczestniczyli w walnych zebraniach stowarzyszenia. Frekwencja na WZC kształtowała się na poziomie od 32 % do prawie 60 % członków RLGD uprawnionych do głosowania. Nigdy nie doszło do przypadku nieodbycia zebrania z powodu braku frekwencji. W statucie RLGD wprowadzono zapis, który umożliwia odbywanie walnego zebrania w II terminie, jeżeli w I terminie frekwencja nie przekracza 50% uprawnionych.

Największa frekwencja była podczas Walnego Zebrania Wyborczego, co świadczy o zaangażowaniu członków w procesie wyboru organów RLGD i ta kwestia jest dla nich istotna. Walne zebrania II terminie zwoływane są po upływie 15 minut od planowanego rozpoczęcia w I terminie. Z instrumentu tego korzystano we wszystkich 8 przypadkach. Stosunkowo niska frekwencja na walnych zebraniach wynika przede wszystkim z faktu nieuczestniczenia w zebraniach osób fizycznych i podmiotów gospodarczych. Z uwagi na możliwość uczestniczenia w Zebraniu większej liczby członków odbywały się one w dni powszednie w godzinach popołudniowych tj. godzina 15-16. Niestety to udogodnienie nie wpłynęło na wzrost frekwencji. Zebrania odbywały się w obiektach spełniających oczekiwane standardy dla tego typu spotkań. Nie stwierdzono negatywnego wpływu na frekwencję z powodu wyboru miejsca zebrań.

Zarząd RLGD

Zarząd odbył w okresie 20.05.2016 – 14.12.2023 r. roku łącznie 61 posiedzeń podejmując 169 uchwały. Zarząd w tym samym składzie został przez WZC prawie jednogłośnie wybrany na kadencje 2017-2021 oraz 2021-2025 , co świadczy o wysokiej ocenie pracy Zarządu. Frekwencja na posiedzeniach Zarządu RLGD była bardzo wysoka, niemal na każdym 100%, co miało wpływ na kworum niezbędne do podejmowania uchwał. W spotkaniach Zarządu zawsze uczestniczył pracownik biura tj. kierownik

Biura RLGD lub w zastępstwie specjalista ds. wdrażania LSR. W związku z pandemią covid w 2020 roku odbyły się posiedzenia zarządu drogą on-line.

Komisja Rewizyjna Komisja Rewizyjna

W badanym okresie odbyło się 15 posiedzeń oceniając sprawozdania z działalności RLGD, z działalności Zarządu RLGD i sprawozdania finansowe za kolejne okresy roczne działalności stowarzyszenia. W kolejnych latach Komisja Rewizyjna pozytywnie oceniała działalność RLGD i rekomendowała udzielenie absolutorium członkom Zarządu RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie”.

Rada RLGD

W latach 2016 -2023 odbyło się 38 posiedzeń Rady. Statystyka aktywności Rady wskazuje, że członkowie aktywnie uczestniczyli w jej pracach. Najwięcej posiedzeń Rady odbyło się w 2018 r., co wynikało z liczby złożonych wniosków o dofinansowanie. Z analizy sprawozdań Rady wynika, że wszystkie zadania Rady wynikające ze statutu RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” i Regulaminu Rady były realizowane zgodnie z wymogami. Nie przekroczono terminów zakończenia procedury wyboru operacji łącznie z procedurą odwoławczą. Rada oceniła łącznie 105 wniosków. Prawie wszystkie złożone operacje zostały uznane za zgodne z celami ogólnymi i szczegółowymi LSR. Po ocenie zgodności z kryteriami wyboru operacji do finansowania z PO Rybactwo i Morze Rada rekomendowała 104 operacje. Frekwencja umożliwiająca zachowanie paritetów na posiedzeniach Rady oraz wysoka liczba ocenionych wniosków, pozwala ocenić pracę Rady jako skuteczną i efektywną.

IV.3 Szkolenia dla pracowników biura i organów

Pracownicy biura i członkowie organów przeszli szkolenia mające na celu wzmocnienie potencjału kadrowego i podwyższenie jakości pracy. Dotyczyły one kwestii wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, zasad oceny i wyboru projektów czy wypełniania dokumentów. Szkolenia realizowano zgodnie z Lokalną Strategią Rozwoju i odbywały się w początkowym etapie realizowania LSR. Nie oznacza to jednak, iż w późniejszym okresie pracownicy i członkowie organów LGD nie uzupełniali swojej wiedzy. Brali oni udział m.in. w szkoleniach zdalnych, ale w powyższych tabelach uwzględnione zostały tylko działania zaplanowane w LSR.

V. PODSUMOWANIE. WNIOSKI I REKOMENDACJE DO DOKUMENTU STRATEGICZNEGO NA NOWY OKRES PROGRAMOWANIA.

RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru RLGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do jego rozwoju. Operacje przeprowadzane w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju sprzyjały osiągnięciu założonych w niej celów. Dotyczyło to zarówno działań z zakresu rozwoju rybactwa, rozwoju przedsiębiorczości w obszarze akwakultury, rozwoju kapitału społecznego, infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na obszarze zależnym od rybactwa. Wskaźniki oddziaływania przypisane do celów głównych zdefiniowane w Strategii zostały zrealizowane w 100%. Wpływ na to miały przede wszystkim działania monitorujące i ewaluacyjne na skutek, których dokonywano dostosowania pod względem tematycznym oraz liczbowym zakładanych do realizacji przedsięwzięć i wskaźników. Dostosowanie wskaźników skorelowane było z prowadzonymi na bieżąco konsultacjami z potencjalnymi wnioskodawcami i zgłaszanymi przez nich propozycjami przedsięwzięć do zrealizowania. Uzyskane informacje posłużyły do opracowania wniosków o zmianę zapisów w załączniku nr 1 do Umowy Ramowej tj. Lokalnej Strategii Rozwoju a następnie podpisania stosownych aneksów do przedmiotowej umowy.

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Wdrażanie LSR miało znaczny wpływ na mieszkańców gmin wchodzących w skład RLGD. Działania RLGD najbardziej widoczne są w wymiarze rozwoju gospodarczego. Beneficjenci rozwijają się dzięki tym funduszom nie tylko w obszarze stricte zawodowym, ale również w zakresie wzrostu aktywności. Duże znaczenie mają także działania aktywizujące, realizowane w ramach planu komunikacji operacji własnych oraz projektów współpracy. Jest to również promocja rybactwa oraz produktów pochodzących od lokalnych rybaków. Ukierunkowanie na zmianę nastawienia do spożywania ryb, zmianę obyczajów i otwarcie na nowe sposoby wykorzystania produktów z ryb dało mierzalne rezultaty. Szczególnie skuteczne były inicjatywy realizowane razem z lokalnymi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi takimi jak Koła Gospodyń Wiejskich. Obecnie produkty z ryb spotkać można na wielu imprezach i wydarzeniach, w których te organizacje biorą udział. Zdaniem RLGD duży wpływ na rozwój kapitału społecznego miały te działania aktywizujące, które kierowane były do mieszkańców z grupy defaworyzowanych tj. osób starszych niepełnosprawnych a szczególnie dzieci.

Przedsiębiorczość

Zapisy Strategii spowodowały, że fundusze nakierowane na wspieranie przedsiębiorczości w obszarze akwakultury mogły być wykorzystane zarówno przez rybaków jak i przez przedstawicieli sektora okołorybackiego i przedsiębiorców działających na obszarze akwakultury. W przypadku podejmowania działalności gospodarczej możliwe było sprofilowanie biznesu nie tylko na profil rybacki, ale również na rozwój turystyki, lokalnych usług i małej rodzinnej produkcji. W ramach realizacji operacji powstały 3 nowe firmy pozostali beneficjenci rozwinęli swoją działalność, utworzono lub utrzymano 46 miejsc pracy. W większości przypadków powiązано przedsiębiorczość lokalną z sektorem rybackim oraz z turystyką.

Turystyka i rybackie dziedzictwo kulturowe

Brak przemysłu i większych zakładów produkcyjnych powoduje, że mieszkańcy znajdują swoją niszę rynku właśnie w zakresie turystyki, gastronomii, rozwoju usług noclegowych oraz innych świadczonych w obszarze akwakultury ale takiej, która ma powiązanie z rybactwem. Niezbędne w tym wypadku jest wsparcie finansowe, które umożliwia dywersyfikację łańcuchów dostaw i sposobów sprzedaży produktów z ryb, ale również usług z tym powiązanych. Rozwój dziedzictwa kulturowego wymagał od RLGD zainicjowania pewnych działań, które z czasem znalazły większe zainteresowanie lokalnej społeczności i już bez udziału RLGD przekształciły się w wydarzenia cykliczne. Najlepszym przykładem są „Smaki Pojezierza - Regionalny Dzień Rybaka” organizowana jako cykliczna operacja własna.

Organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządowe organizują pikniki rybackie i ekologiczne. Duże znaczenie ma możliwość wykorzystania takich eventów do promowania produktów oraz ryb słodkowodnych przez lokalnych rybaków. Innym wymiarem wspierania rybackiego dziedzictwa kulturowego było utworzenie miejsc spotkań w małych lokalnych miejscowościach.

Grupy defaworyzowane

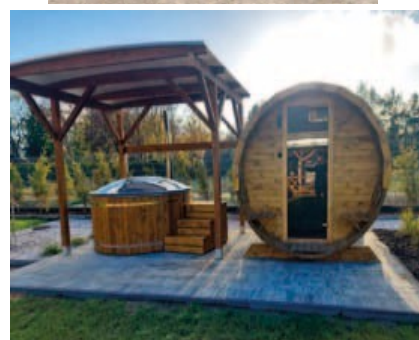
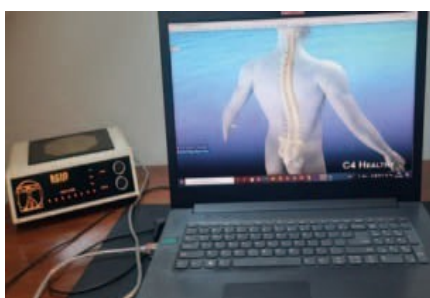
Wszystkie działania aktywizujące zakładały udział osób starszych, dzieci, mieszkańców z ciężkim dostępem do komunikacji publicznej, kobiet. W konkursach podczas organizowanych imprez zaaktywizowane były wszystkie wskazane grupy. Organizacja imprez oraz stoiska promocyjne organizowane w każdej z gmin wchodzących w obszar RLGD umożliwiło uczestnictwo w spotkaniach osobom wykluczonym komunikacyjnie.

Innowacyjność

Z założenia wszystkie obszary działalności statutowej RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” wypełniają warunki innowacyjności i są czymś odmiennym od działalności innych organizacji pozarządowych przy jednoczesnym zachowaniu współpracy z tymi organizacjami. Wszystkie działania i operacje własne, jak i operacje współpracy spełniały kryterium innowacyjności. Wprowadzenie nowych usług oraz rozwiązań w produkcji rybnej gospodarstw, dywersyfikacja sposobów sprzedaży lub rozszerzenie działalności o gastronomię czy turystykę było innowacyjne dla poszczególnych rybaków. Także w przypadku działalności poza rybackiej przedsiębiorcy wprowadzali nowe rozwiązania zarówno technologiczne, jak i sprzedażowe, promocyjne i formy świadczenia usług.

Do innowacyjności motywowały beneficjentów kryteria wyboru operacji, w których otrzymać można było dodatkowe punkty za projekty różniące się od obecnie stosowanych u beneficjenta, na obszarze LSR lub gminy. Charakter prowadzenia gospodarstw rybackich predestynuje do poszukiwań nowoczesnych rozwiązań więc w przyszłości RLGD chce wspierać takie inicjatywy.

Projekty współpracy

Zaplanowane i zrealizowane projekty współpracy nie były w swej istocie inwestycyjne, a koncentrowały się na promocji dobrych praktyk, zdobywaniu doświadczenia i sieciowania. Duże znaczenie w tym procesie przypisywane jest również integracji partnerów nie tylko zewnętrznych, ale poprzez wizyty studyjne także skierowane na konsolidację członków RLGD. Dzięki tego rodzaju projektom udało się pogodzić i połączyć różne interesy i realizować zróżnicowane cele.

Ocena funkcjonowania

RLGD „Pojezierze Dobiegniewskie” współpracuje z 7 gminami. Wysiłek włożony ze strony Biura RLGD przyniósł rezultaty w postaci powstania i modernizacji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wokół zbiorników wodnych we wszystkich gminach partnerskich. Udział i wsparcie imprez organizowanych w gminach przez samorzady jak i organizacje pozarządowe jest okazją do budowania solidnych relacji. Wydarzenia takie wykorzystywane są również do promocji rybactwa poprzez wykorzystanie produktów z gospodarstw rybackich, które w wielu przypadkach stanowią nagrody w konkursach i zawodach. Jest to celowe działanie sieciowania i łączenia przedsiębiorców z klientami poprzez

promocję produktów z ryb. Współpraca RLGD z organizacjami pozarządowymi jest również bardzo dobra i zawsze organizacje mogą liczyć na wsparcie i pomoc Stowarzyszenia. Stowarzyszenie osiągnęło cele związane z prowadzeniem działań aktywizacyjnych i animacji. Liczba tych działań jest imponująca, ale wysiłek i nakłady finansowe włożone w ich organizację są adekwatne do efektów podejmowanych inicjatyw.

Ocena procesu wdrażania

Postęp rzeczowy i finansowy przebiegał zgodnie z planem z wyjątkiem lat 2016-2017. Wynikało to z braku procedur ministerialnych i opóźnień w rozpoczęciu procesu ogłaszania naborów. Stowarzyszenie aktualnie wykonało 100% wskaźników produktu i rezultatu LSR. Procedury stosowane przez RLGD nie są dla beneficjentów problematyczne, ale należy podkreślić rolę Biura RLGD w procesie informowania i ułatwiania wnioskodawcom rozumienia zawitości dokumentów. Opracowanie wniosku wymagało również wsparcia merytorycznego ponieważ wnioskodawcy nie zawsze radzili sobie z liczbą dokumentów, które należało przeczytać i zrozumieć. Dużym utrudnieniem w początkach realizacji Strategii były wydłużone terminy weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Kilkumiesięczne terminy utrudniały wnioskodawcom sprawne podejmowanie działań. Z końcem okresu programowania sytuacja się unormowała i obecnie nie występują problemy z terminowością weryfikacji wniosków. Kryteria wyboru operacji nie były wygórowane i wszystkie operacje uzyskiwały minimum punktowe i były wybrane do realizacji. Kryteria wymagały jednak wytłumaczenia i wielu wnioskodawców miało wiele pytań dotyczących rozumienia poszczególnych zapisów. Dotyczyło to również, doświadczonych w pisaniu wniosków, pracowników samorządowych. Problemem przed którym cały czas stoi RLGD jest niska aktywność i determinacja rybaków do podejmowania nowych inicjatyw i działań dywersyfikujących działalność, pisania i realizowania projektów i poszukiwania nowych rozwiązań w procesie biznesowym. Zdaniem RLGD niezbędne są dalsze działania aktywizujące tę grupę potencjalnych beneficjentów.

Wartość dodana funkcjonowania RLGD

Na podstawie analizy opinii ankietowych, wynikających z wywiadu pogłębionego oraz na podstawie analizy zrealizowanych przez beneficjentów operacji działania podejmowane na obszarze 7 gmin wpłynęły pozytywnie na mieszkańców, na organizacje i samorządy. Nastąpiła wzajemna integracja. Organizacja wyjazdów studyjnych oraz różnego rodzaju wydarzeń powodowała integrację nie tylko samorządowców ale również przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Efektem jest lepszy dialog, współpraca i wzajemna pomoc w realizacji różnych przedsięwzięć. Utworzyły się stałe ramy współpracy wykorzystujące zasoby podmiotów działających na obszarze RLGD. Partnerstwo w ramach Stowarzyszenia jest podstawą wymiany dóbr, upustów i wspólnej realizacji przedsięwzięć. Zdaniem mieszkańców i uczestników wywiadów pogłębionych produkty projektów uzyskiwane za pośrednictwem RLGD są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Potencjał intelektualny i infrastrukturalny jest wykorzystywany optymalnie. Szczególnie dobrze widoczne jest to w przypadku infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wokół zbiorników wodnych. Zmiana jako nastąpiła spowodowała rozkwit zainteresowania tymi miejscami nie tylko wśród turystów ale również mieszkańców. Rozwija się również sektor sportów wodnych. Komplementarność projektów

występująca w LSR była wcześniej zaplanowana. Działania nakierowane na rozwój przedsiębiorczości zakładały ukierunkowanie na zakwaterowanie i gastronomię co miało być impulsem do rozwoju turystyki. Również działania aktywizacyjne, imprezy i wydarzenia kulturalne miały dodany cel aktywizacji turystów. Dodaną wartością realizacji LSR jest bardzo dobra współpraca z instytucją zarządzającą tj. Urzędem Marszałkowskim. Urzędnicy są bardzo pomocni, choć długie terminy weryfikacji wniosków na początku okresu programowania były problematyczne dla RLGD i beneficjentów. Poza tym, współpraca układała się bardzo dobrze, a nastawienie urzędników na dobro beneficjenta znacząco ułatwiało funkcjonowanie wszystkim współpracującym stronom. Stowarzyszenie bardzo wysoko ocenia współpracę z południową siecią grup rybackich. Na tej platformie następuje wymiana doświadczeń, wzajemne doradztwo w rozwiązywaniu problematycznych zagadnień. Współpraca ta jest przyjazna i potrzebna w prowadzonych działaniach.

Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Stowarzyszenie jest partnerstwem, w którym oprócz formalnie zdefiniowanego sektora społecznego, publicznego i gospodarczego kluczową rolę odgrywają rybacy oraz przedsiębiorcy obszaru akwakultury. To dla rozwoju przedsiębiorstw rybackich i okołorybackich przeznaczono znaczące fundusze, a wszystkie działania w LSR uwzględniały rozwój obszaru zależnego od akwakultury. Jednakże ze względu na zasoby, najsilniejszą pozycję w partnerstwie mają samorządy. Tworzą trwałą strukturę, mają do dyspozycji dobrze zorganizowane urzędy i wykwalifikowanych pracowników. Dzięki doświadczeniu i nastawieniu na pozyskiwanie środków zewnętrznych łatwiej realizują cały proces, a wsparcie ze strony RLGD przybiera bardziej formę przewodnika niż współpracownika. Mniej silne relacje wiążą RLGD z organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze LSR. Oczywiście stała współpraca dotyczy tych NGO, które w swoich celach statutowych podejmują działania zmierzające do wspierania rozwoju i promowania sektora rybackiego i akwakultury. Realizacja wskaźników postępowała zgodnie z założonym planem. Dobrze skonstruowany katalog wskaźników pozwolił z łatwością na osiągnięcie kolejnych etapów wdrażania Strategii. Niebezpieczeństwo realizacji budżetu oraz osiągnięcia nastąpiło w 2020 roku na skutek pandemii coronavirusa a następnie na skutek inflacji i wzrostu cen zakupywanych przez beneficjentów materiałów maszyn i urządzeń. RLGD ma ograniczony wpływ na przeciwdziałanie tym niekorzystnym zjawiskom i oprócz rzetelnego monitorowania postępów trudno tu o konstruktywną rekomendację. Budowanie kapitału społecznego to proces wielowymiarowy. Najważniejszym jego filarem są działania aktywizujące mieszkańców. Aktywne działania animacyjne i inicjatywy są podstawą budowania relacji z rybakami, gospodarstwami rybackimi, mieszkańcami, lokalnymi liderami i organizacjami pozarządowymi. Wyjazdy studyjne to narzędzie stosowane często i dobrze oceniane zarówno przez władze i pracowników Biura RLGD, ale również przez uczestników tych działań, przedstawicieli samorządów i organizacji pozarządowych.

Duże zapotrzebowanie na tę formę integracji i aktywizacji powinno dalej spotykać się z ciekawą i pożyteczną ofertą ze strony RLGD. Działania kierowane do lokalnych przedsiębiorców w tym rybaków i gospodarstw rybackich to zasadniczy element Strategii. Liczba składanych projektów sugeruje, że oferta jest precyzyjnie skrojona pod zainteresowanie potencjalnych beneficjentów. Zasadniczą rolę informacyjną i szkoleniową pełnią pracownicy Biura, tak by zmotywować mieszkańców do podejmowania inicjatywy w postaci przygotowania oraz realizacji i rozliczania operacji. Wydaje się, że wzmocnienie elementu konkurencyjności mogłoby sprzyjać podniesieniu jakości składanych i realizowanych wniosków. Rekomendacją w tym zakresie może być intensyfikacja promocji funduszy wśród potencjalnych wnioskodawców. Szczególnym wymiarem tej promocji powinno być budowanie gotowości na zmianę i otwartość na modyfikację modelu biznesowego dopasowanego do zmieniających się warunków. Organem RLGD odpowiedzialnym za wybór wniosków do dofinansowania jest Rada. Wybór odpowiednich operacji jest gwarancją osiągnięcia wskaźników. Najważniejszym narzędziem, które mają do dyspozycji członkowie Rady są lokalne kryteria wyboru operacji. Katalog ten spełnia swoje zadanie nie tworząc dodatkowych barier dla wnioskodawców ale z pewnością wymaga dalszego uszczegółowienia i doprecyzowania. Rada, zgodnie z przepisami, to organ trójsektorowy, a jej członkami są przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych oraz rybaków. W związku z tym członkowie Rady oprócz swoich zadań profesjonalnych związanych z wyborem operacji pełnią również nieoficjalną funkcję kanału komunikacji pomiędzy RLGD, a społecznością, w której mieszkają i funkcjonują. To nieformalne reprezentowanie Stowarzyszenia w „terenie” wymaga istotnego wsparcia ze strony RLGD. Przede wszystkim w aspekcie systematycznego przekazywania aktualnych i rzetelnych informacji o funkcjonowaniu RLGD, ale również w formie szkoleń podnoszących społeczne kompetencje członków Rady. Rekomendacją dla RLGD jest stałe podnoszenie jakości kryteriów wyboru operacji oraz dbałość o społeczny wymiar funkcjonowania Rady RLGD. Działania biura RLGD trzeba ocenić bardzo wysoko. To właśnie pracownicy biura w największym stopniu odpowiadają za realizację strategii. Biuro organizuje nabory wniosków, przyjmuje wnioski, wspiera Radę w weryfikacji operacji oraz przygotowuje dokumentację. Pracownicy biura udzielają doradztwa i prowadzą szkolenia dla wnioskodawców. Często są też inicjatorami projektów lub znacząco wspierają sam proces powstawania wniosku. Pracownicy realizują plan komunikacji uczestnicząc w aktywizacji społecznej mieszkańców i zajmują się promocją. Imponująca liczba wydarzeń organizowanych i współorganizowanych przez RLGD to przede wszystkim praca personelu Biura. Rekomendacją dla władz RLGD jest otoczenie szczególnie wsparciem pracowników biura, tak w zakresie merytorycznym jak i finansowym. Problemem, który istotnie wpływa na skuteczność wdrażania strategii jest z pewnością biurokracja. Liczba wytwarzanych dokumentów przekłada się na czas jaki pracownicy muszą poświęcić na kwestie administracyjne. Dokładnie tyle czasu

jest mniej na jeszcze szerszą aktywizację społeczności lokalnej. RLGD ma ograniczone możliwości wpływu na zakres procedur administracyjnych, można jednak rozważyć zastosowanie narzędzi informatycznych, które usprawniłyby proces powstawania dokumentacji oraz ułatwiłyby pracę członków Rady. Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz RLGD, pracowników i członków RLGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Znaczący wpływ na wdrażanie LSR miała praca Zarządu. Najistotniejszym jest fakt zaangażowania członków Zarządu a szczególnie Prezesa we wszystkie działania, jego duża wiedza merytoryczna oraz bezpośrednie wsparcie pracowników biura. Członkowie Zarządu to specjaliści w wielu dziedzinach, z szeroką wiedzą, co bardzo wpływało na podejmowanie decyzji oraz inicjowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie działalności RLGD. Duże znaczenia miała także częstotliwość posiedzeń Zarządu co wpływało z jednej strony na bieżący monitoring realizacji zadań zapisanych w LSR z drugiej natomiast ich ewentualną korektę oraz weryfikację w krótkim czasie.

Tabela 1 Wyniki ewaluacji w zakresie poziomu realizacji wskaźników produktu w % oraz liczbowo. ...	10
Tabela 2 Kwoty dofinansowania operacji w ramach naborów w latach 2017-2023.....	17
Tabela 3 Budżet LSR	21